

# KUTSESTANDARD

## Karjäärinõustaja, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid

| Kutsenimetus             | Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase |
|--------------------------|---------------------------------------------|
| Karjäärinõustaja, tase 6 | 6                                           |

### A-osa KUTSEKIRJELDUS

#### A.1 Töö kirjeldus

Pidevad muutused töömaailmas nõuavad noortelt ja täiskasvanuult kogu elu jooksul töö- ja õppevalikute tegemist. Karjäärinõustajad koostöös karjääriinfo spetsialistide ja kooli karjäärikoordinaatoritega on inimestele abiks karjääri planeerimisel. Karjäärispetsialistid abistavad ja toetavad inimesi kutse, töö, koolituse ja haridustee valimisel. Karjäärinõustajad töötavad teavitamis- ja nõustamiskeskustes, kõrgkoolide ja kutseõppeasutuste karjäärikeskustes, töötukassa osakondades, noorsootööasutustes ja teistes organisatsioonides. Nende kliendid võivad olla õpilased, lapsevanemad, õpetajad, tudengid, töötavad täiskasvanud, töötud, tööandjad jt. Karjäärinõustaja töö on vaimselt pingeline ning nõuab inimese vajadustesse ja probleemidesse sisseelamist. Nõustajana tuleb kokku puutuda inimestega, kellel võivad olla väga erineva raskusastmega probleemid. Olulisel kohal on eetiliste põhimõtete ja konfidentsiaalsuse nõuete järgimine. Karjäärinõustaja, tase 6 toetab inimest karjääri planeerimisel, aidates tal suurendada teadlikkust iseendast, haridus- ja tööturuvõimalustest, püstitada eesmärgid ning kavandada tegevust nende saavutamiseks. Nõustatakse individuaalselt või gruppis. Peale klienditöö valmistab nõustaja ette metoodilisi materjale, vajaduse korral konsulteerib koostöövõrgustiku teiste spetsialistidega kliendi edasise tegevuse kavandamisel, kogub ja analüüsib klientide tagasisidet. Olulisel kohal on avalikkuse teavitamine karjääriteenustest.

Lisaks karjäärinõustaja tasemele 6 on olemas kutse:

Karjäärinõustaja, tase 7 toetab inimest karjääri planeerimisel, aidates tal suurendada teadlikkust iseendast, haridus- ja tööturuvõimalustest, püstitada eesmärgid ning kavandada tegevust nende saavutamiseks. Nõustatakse individuaalselt või gruppis. Peale otsese klienditöö valmistab nõustaja ette metoodilisi materjale, vajadusel konsulteerib koostöövõrgustiku teiste spetsialistidega kliendi edasise tegevuse kavandamise teemal, kogub ja analüüsib klientide tagasisidet. Olulisel kohal on avalikkuse teavitamine karjääriteenustest. Töötab välja metoodilisi materjale, juhendab ja koolitab teisi karjäärivaldkonnas tegutsevaid spetsialiste. Viib läbi kvisiooni teistele karjäärivaldkonna spetsialistidele.

#### A.2 Tööosad

##### A.2.1 Individuaalne karjäärinõustamine.

- 1) Probleemi määratlemine ja kliendi nõustamiseks vajaliku tegevusplaani koostamine
- 2) Kliendi probleemile lahenduste otsimine, hindamine ja karjääriplaani väljatöötamine
- 3) Kliendi juhendamine töötus- ja haridusvalikute tegemise oskuste arendamisel
- 4) Nõustamistulemuste hindamine, tagasiside vahetamine, kokkuvõtte tegemine ja juhtumi analüüsimine

##### A.2.2 Grupinõustamine.

- 1) Grupinõustamiseks vajaliku tegevusplaani koostamine
- 2) Grupinõustamise läbiviimine
- 3) Nõustamistulemuste hindamine, tagasiside vahetamine, kokkuvõtte tegemine ja juhtumi analüüsimine

##### A.2.3 Teenuse osutamiseks vajalik võrgustikutöö.

- 1) Koostöövõrgustiku kaardistamine
- 2) Koostöövõrgustikus osalemine

#### A.2.4 Teenuse arendamine.

- 1) Karjääriteenuste kaasajastamine arendus- ja/või teadustegevuse kaudu
- 2) Metoodiliste materjalide koostamine
- 3) Andmete kogumine, analüüsimine ja aruannete tegemine

#### A.2.5 Avalikkuse teavitamine teenustest.

- 1) Karjääriplaneerimise propageerimine ja teenuse tutvustamine avalikkusele
- 2) Karjääriteemaliste ürituste ja teiste, info vahendamiseks korraldatud ürituste planeerimine ja korraldamine

### A.3 Töö keskkond ja eripära

Karjäärinõustajad töötavad valdava aja klienditööks sobivates ja kaasaegsete infotehnoloogiliste vahenditega varustatud ruumides.

Karjäärinõustaja tööaeg on tavaliselt viis päeva nädalas ja kaheksa tundi päevas. Töö nõuab aeg-ajalt teenuse osutamist sihtrühma juures kohapeal (nt kool, koostööpartnerid jne).

### A.4 Töövahendid

Karjäärinõustaja töövahendid on tavapärased kontoritarbed, psühhomeetrilised testid, küsimustikud, töölehed, andmebaasid, veebilehed, raamatukogu kataloogid jms. Tööks on vajalik individuaalseks kasutamiseks mõeldud arvuti ning teised infotehnoloogilised vahendid.

### A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

- Analüütiline ja kontseptuaalne mõtlemine.
- Suhtlemisvalmidus ja -oskus.
- Empaatiavõime.
- Positiivne ellusuhtumine.
- Meeskonnatöövõime.
- Algatusvõime.
- Süsteemsus.
- Vastutusvõime.
- Loovus.
- Pingetaluvus.

### A.6 Kutsealane ettevalmistus

Karjäärinõustaja, tase 6 kutse taotlemise eelduseks on kõrgharidus soovitatavalt kasvatus - ja sotsiaalteaduse erialadelt, on läbitud karjäärinõustaja baaskoolitus kaheaastast töökogemust karjäärinõustajana.

### A.7 Enamlevinud ametinimetused

Karjäärinõustaja, karjäärikonsultant, nõustaja.

## B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

### B.1 Kutse struktuur

Karjäärinõustaja, tase 6 kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1 – B.2.5 ja B.2.6 (läbiv kompetents) tõendamine.

### B.2 Kompetentsid

## KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

#### B.2.1 Individuaalne karjäärinõustamine

**EKR tase 6**

Tegevusnäitajad:

- 1) loob kliendiga kontakti, tutvudes kliendi vajaduste ja hetkeolukorraga;
- 2) lepib kliendiga kokku konkreetse, ajaliselt piiritletud, mõõdetava, positiivselt sõnastatud saavutatava nõustamise eesmärgi;

- 3) lähtudes kliendi vajadustest, koostab nõustamisplaani ning kooskõlastab kliendiga tegevusplaani kokkulepitud nõustamisesmärgi saavutamiseks;
- 4) juhendab töötamisprotsessi lähtuvalt kliendi vajadustest;
- 5) teavitab klienti põhilistest karjääriinfo allikatest või sooritab infootsingu koos kliendiga lähtuvalt kliendi vajadustest.
- 6) kaardistab koos kliendiga sõltuvalt püstitatud eesmärgist lahenduse leidmiseks vajalikku teabe tema käekäigu, silmaringi, õpioskuste, huvide, eelduste, haridustee, kogemuste, oskuste, võimete, isikuomaduste, sotsiaalse käitumise, motivatsiooni, tervise, informeerituse taseme jm kohta;
- 7) kaardistab koostöös kliendiga tegevusvõimalused ja lahendusviisid, lähtudes sõnastatud eesmärgist, , võttes arvesse tegureid, mis toetavad, piiravad või takistavad eesmärkide saavutamist;
- 8) koostab koostöös kliendiga tema karjääriplaani võttes aluseks tegevusvõimalused ja lahendusviisid;
- 9) analüüsides vastastikku antud tagasisidet ja lähtudes nõustamise eesmärgist, hindab koos kliendiga nõustamistulemusi ning vajadusel lepib kliendiga kokku edasise tegevusplaani;
- 10) analüüsides nõustamisprotsessi, teeb pärast nõustamist enda jaoks kokkuvõtte, et olla vajadusel valmis sama kliendiga edasi töötama või kavandama järgmiste sarnaste klientide nõustamisel nõustamisprotsessi paremini.

**Teadmised:**

- 1) nõustamispsühholoogia;
- 2) nõustamisteede ja meetodid;
- 3) karjääri planeerimise protsessi põhimõtted;
- 4) karjäärinõustamisprotsessi planeerimise põhimõtted;
- 5) isiksuse psühholoogia;
- 6) arengupsühholoogia alused;
- 7) individuaalsete erinevuste psühholoogia alused;
- 8) psühhopatoloogia alused;
- 9) karjääriinfo ja selle allikad.

**Hindamismeetod(id):**

Intervjuu ja kaasus.

**B.2.2 Grupinõustamine**

**EKR tase 6**

**Tegevusnäitajad:**

- 1) selgitab sihtrühma vajadused;
- 2) arvestades sihtrühma vajadusi, seab nõustamise eesmärgi, määratleb käsitletavat teema(d), kavandab vajaliku tegevuse ja valmistab ette materjalid;
- 3) täpsustab nõustamise eesmärgi, lepib kokku grupitöö reeglid ja tegevuse;
- 4) kujundab motiveeriva nõustamiskeskonna ning julgustab gruppi tegema aktiivset koostööd;
- 5) arvestades grupiliikmete individuaalseid vajadusi suunab grupiprotsesse, algatab ja toetab arutelu, loob soodsad tingimused grupiliikmete-vaheliseks tagasisideks;
- 6) analüüsides grupiliikmetelt saadud tagasisidet ja lähtudes nõustamise eesmärgist, hindab koos grupiga nõustamistulemusi ning vajadusel lepib grupiga kokku edasise tegevusplaani;
- 7) analüüsides nõustamisprotsessi, teeb pärast nõustamist enda jaoks kokkuvõtte, et olla vajadusel valmis sama grupiga edasi töötama või kavandama järgmiste gruppide nõustamisprotsessi paremini.

**Teadmised:**

- 1) nõustamispsühholoogia;
- 2) nõustamisteede ja meetodid;
- 3) karjääri planeerimise protsessi põhimõtted;
- 4) karjäärinõustamisprotsessi planeerimise põhimõtted;
- 5) isiksuse psühholoogia;
- 6) arengupsühholoogia alused;
- 7) individuaalsete erinevuste psühholoogia alused;
- 8) psühhopatoloogia alused;
- 9) grupitöö põhimõtted (grupi vajaduste tuvastamine, grupiprotsessid jms);
- 10) klienditeeninduse alused.

**Hindamismeetod(id):**

Intervjuu, kaasus ja arengumapp.

**B.2.3 Teenuse osutamiseks vajalik võrgustikutöö**

**EKR tase 6**

**Tegevusnäitajad:**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| <p>1) kaardistab koostööpartnerid ja sõlmib kontaktid eesmärgiga pakkuda kliendile kvaliteetset teenust;</p> <p>2) kliendi vajadusi ja sihtrühma eripära arvestades teeb aktiivselt, süsteemselt ning järjepidevalt koostööd võrgustikus teenuse osutamiseks;</p> <p>3) suunab kliendi vajaduse korral edasi sobiva spetsialisti juurde.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                   |
| <p>Teadmised:</p> <p>1) meeskonnatöö alused;</p> <p>2) suhtlemise alused;</p> <p>3) piirkondlik võrgustik.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                   |
| <p>Hindamismeetod(id):</p> <p>Intervjuu ja kaasus.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                   |
| <b>B.2.4 Teenuse arendamine</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>EKR tase 6</b> |
| <p>Tegevusnäitajad:</p> <p>1) teeb ettepanekuid teenuse täiendamiseks lähtuvalt sihtrühma vajadusest;</p> <p>2) osaleb aktiivselt ja initsiatiivikalt arendustegevuse töögruppides;</p> <p>3) kohandab olemasolevaid materjale (töölehed, juhendid jne), lähtudes konkreetse sihtrühma eripärast, klientidelt saadud tagasisidest ning teenuse osutamise keskkonna võimalustest;</p> <p>4) osaleb info ja metoodiliste materjalide koostamise töögruppides;</p> <p>5) peab regulaarselt ja korrektselt arvestust teenuse osutamise kohta;</p> <p>6) kogub klientidelt teenuse kohta tagasisidet, kasutades selleks määratud meetodeid.</p> |                   |
| <p>Teadmised:</p> <p>1) info ja metoodiliste materjalide koostamise põhimõtted;</p> <p>2) karjääriplaneerimise teoreetilised alused;</p> <p>3) tagasiside kogumise ja analüüsimise põhimõtted.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                   |
| <p>Hindamismeetod(id):</p> <p>Intervjuu ja arengumapp.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                   |
| <b>B.2.5 Teenustest teavitamine</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>EKR tase 6</b> |
| <p>Tegevusnäitajad:</p> <p>1) selgitab avalikkusele karjääriplaneerimise olemust ja vajalikkust, kasutades erinevatele sihtrühmadele sobivaid kanaleid (sh üritused, artiklid, kodulehe ja meedia kaudu);</p> <p>2) tutvustab karjäärinõustamise võimalusi oma sihtrühmale ja tugigruppidele (nt lapsevanemad, koolijuhid, jt) teabepäevadel jt analoogsetel üritustel.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                |                   |
| <p>Teadmised:</p> <p>1) kommunikatsiooni põhimõtete alused;</p> <p>2) meediaga suhtlemise alused;</p> <p>3) projektijuhtimise alused.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                   |
| <p>Hindamismeetod(id):</p> <p>Intervjuu ja/või arengumapp</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                   |

## KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| <b>B.2.6 Karjäärinõustaja, tase 6 kutset läbiv kompetents</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>EKR tase 6</b> |
| <p>Tegevusnäitajad:</p> <p>1) analüüsib ennast ja oma tööd, kasutades saadud tagasisidet ning planeerib professionaalse arengu. Arvestab oma füüsilise, vaimse ja emotsionaalse seisundiga, võttes tarvitusele abinõud tasakaalu saavutamiseks ja säilitamiseks. Arendab edukaks nõustamiseks vajalikke võimeid ja oskusi, täiendades end erialaselt, sh hoides end kursis uuemate suundadega karjääriteenuste ning sellega seonduvates valdkondades. Osaleb regulaarselt kvisioonil ja/või supervisioonil;</p> <p>2) kasutab valdkonna spetsiifilisi teadmisi, analüüsib ja tõlgendab numbrilist, verbaalset infot ning erinevaid infoallikaid, hindab neid olemasoleva informatsiooni baasil. Esitab informatsiooni kliendile vastavalt kliendi arusaamale struktureeritult ja loogiliselt. Läheneb olukordade ja probleemide lahendamisele innovaatseliselt ja loovalt;</p> <p>3) näitab üles huvi ja teistest arusaamist, kasutab asjakohaselt erinevaid suhtlemistehnikaid, väljendab ennast selgelt ja arusaadavalt. Soodustab ja kaitseb võrdsete võimaluste poliitikat, kohtleb võrdselt erineva soolise,</p> |                   |

etnilise, religioosse taustaga kliente ja koostööpartnereid. Tuleb toime konfliktidega ja kontrollib oma emotsioone ka keerulistes olukordades;

4) kasutab suhtlemisel riigikeelt tasemel C1 ja valdab ühte võõrkeelt vähemalt tasemel B1;

5) järgib oma töös kutse-eetikat;

6) püstitab selged tööeesmärgid, planeerib pikki ja lühiajalisi tegevusi ning arvestab võimalike muutustega. Kasutab aega efektiivselt, planeerib ja organiseerib ressursse ülesannete täitmisel, peab tähtaegadest kinni. Töötab süsteemselt ja metoodiliselt. Järgib tööga seotud regulatsioone (õigusaktid, tööohutus jt);

7) kasutab oma töös arvutit tasemel: AO1 – Infotehnoloogia põhimõisted ja infoühiskond, AO2 – Arvuti kasutamine ja failihaldus, AO3 – Tekstitöötlus, AO4 – Tabelitöötlus, AO5 – Andmebaasid, AO6 – Esitus, AO7 – Informatsioon ja kommunikatsioon.

Teadmised:

1) suhtlemispsühholoogia alused;

2) arengupsühholoogia alused;

3) isiksusepsühholoogia alused;

4) karjääriplaneerimise põhimõtted;

5) tööturuinfo (arengud, trendid, prognoosid, töökohad, kandideerimine, kohaliku tööturu võimalused, ettevõtluskeskkond jne) ning seosed haridusega;

6) haridus ja koolitusvõimalused ning seosed tööturuga;

7) erialade, kutsete ja ametite tundmine;

8) majanduse, halduse ja ettevõtluse alused;

9) haridust ja töösuhteid reguleerivad õigusaktid;

10) karjäärijuhtimine organisatsioonis;

11) valdkonna infoallikad (sh metoodikad ja koolitajad);

12) kohaliku tasandi teenuste tundmine.

Hindamismeetod(id):

Läbivat kompetentsi hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentsidega integreeritult.

## C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

| <b>C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Kutsestandardi tähis kutseregistris                                                               | 14-13112012-2.5/4k                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| 2. Kutsestandardi koostajad                                                                          | Ande Magus, SA Innove<br>Ave Szymanel, SA Innove<br>Mare Lehtsalu, SA Innove<br>Mare Väli, SA Innove<br>Mikk Kasesalk, Tallinna Ülikool<br>Kadri Eensalu, SA Innove<br>Kadri Daljajev, Eesti Töötukassa<br>Kaire Karon, Karjäärinõustajate Ühing<br>Kati Raudsaar, SA Innove<br>Lana Randaru, Eesti Töötukassa<br>Piret Jamnes, AS Fontes PMP |
| 3. Kutsestandardi kinnitaja                                                                          | Äriteeninduse ja Muu Äritegevuse Kutsenõukogu                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| 4. Kutsenõukogu otsuse number                                                                        | 11                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| 5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev                                                                       | 13.11.2012                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| 6. Kutsestandard kehtib kuni                                                                         | 12.11.2017                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| 7. Kutsestandardi versiooni number                                                                   | 4                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)                                                         | 2423 Personali ja karjääri tippspetsialistid                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)                                                  | 6                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>C.2 Kutsenimetus võõrkeeles</b>                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

|                                                         |                                  |
|---------------------------------------------------------|----------------------------------|
| Inglise keeles                                          | Career Counsellor, level 6       |
| Saksa keeles                                            | Karriereberater(in)              |
| Vene keeles                                             | Советник по планированию карьеры |
| <b>C.3 Lisad</b>                                        |                                  |
| Lisa 1 <a href="#">Tööosad ja tööülesanded</a>          |                                  |
| Lisa 2 <a href="#">Kutsealased terminid</a>             |                                  |
| Lisa 3 <a href="#">Arvuti kasutamise oskused</a>        |                                  |
| Lisa 4 <a href="#">Keelte oskustasemete kirjeldused</a> |                                  |